

KULE
KİTAP

KÜRK MANTOLU MADONNA

Sabahattin Ali

Kule Kitap®

www.kulekitap.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

İşletme Koordinatörü: Muhammed Yurt

Yayın Yönetmeni: Dr. Hakan Özkütükçü

Yayın Koordinatörü: Murat Şerefoglu

Yayıma Hazırlayan: Hüseyin Özdemir

Mizanpaj Tasarım: Emir Tali

Kapak Tasarım: Emir Tali

1. Basım, İstanbul, Aralık 2024

ISBN: 978-625-6086-00-5

Matbu Ajans / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

"Kule Kitap Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir."

**KÜRK MANTOLU
MADONNA**

Sabahattin Ali

KULE KİTAP YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Kule Kitap:

Sağlam yapıları ve uzun ömürleriyle bilinen kuleler gibi üzerinde yükseldiği entelektüel ve sanatsal değerlerle zamanın yıpratıcılığına direnen, geçmiş ile gelecek arasında kurduğu bağla yarınlar zengin bir miras bırakmayı hedefleyen bir yayınevidir.

Klasikten moderne uzanan kültür vadisinde, okuyucularına zihinsel olarak daha yüksek bir bakış açısı ve estetik beğeni kazandıracak fikir ve sanat eserlerini yayımlamayı amaçlar.

İlkeli yayıncılık anlayışıyla, Anayasa'da belirtilen Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerine ve toplumun değerlerine bağlı kalacak, hiçbir ideolojinin veya politik düşüncenin hizmetinde olmayacaktır.

Bünyesine katacağı eserleri seçerken bunların kendinden sonrakilere kılavuzluk edebilecek, ilham verebilecek, içerikleriyle özgün, dil ve anlatımıyla yüksek kalitede olmasına dikkat edecektir.

Ticari kaygılardan ziyade edebî, sanatsal veya bilimsel değere göre toplumun genel yararına uygun, eğitici, bilgilendirici ve estetik değer taşıyan eserlerin seçilmesine özen gösterecektir.

Farklı bakış açılarına, kültürlere ve dillere yer verecek zengin bir yayın portföyüyle eser çeşitliliğini artırırken bu eserleri ait oldukları kültürde de nitelikleriyle öne çıkmış seçkin eserler arasından seçecektir.

Yayımlayacağı eserlerin her safhasını akademik bir titizlikle takip edecek; dil bilgisi, yazım kuralları, tutarlılık ve anlam bütünlüğü gibi

konularda sıkı bir editoryal süreçten geçmesini sağlarken Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edecektir. (Tarih konulu eserlerde, özellikle Arap harfli kaynaklarla yapılacak çalışmalarla uyumlu olması açısından, özel isimlerin yazımında ait olduğu dildeki yazılışı esas alınacaktır.)

Yazarlardan intihal ve etik ihlali yapmadıklarına dair yazılı beyan alacak, fikri mülkiyet hakları konusunda hassasiyet gösterecektir.

Her kitabı bir miras olarak yarınlarımıza emanet ederken sıradan kitaplardan ziyade derinlik ve anlam arayan okurlarını entelektüel bir zirve yolculuğuna davet ediyor.

Faydalı olmak dileğiyle...

SABAHATTİN ALİ

25 Şubat 1907 tarihinde Bulgaristan sınırları içerisinde yer alan Gümölcine sancağına bağlı Eğridere ilçesinde dünyaya geldi. Babası Piyade Yüzbaşı Ali Selahaddin Bey, Oflu (Trabzon); annesi Hüsnüye Hanım ise Lofçalıdır (Bulgaristan). Babasının görevi nedeniyle ilköğrenimini Üsküdar, Çanakkale ve Edremit'te; ortaöğrenimini ise Balıkesir ve İstanbul Muallim mekteplerinde tamamladı. Aynı yıl babasını kaybetti (1927).

Bir yıl Yozgat Cumhuriyet İlkokulunda öğretmenlik yaptıktan sonra yabancı dil öğretmeni açığını gidermek amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Almanya'ya gönderilenler arasında yer aldı. Potsdam ve Berlin'de kaldı (1928-30). Dönüşünde Bursa Orhaneli'de ilkokul, Aydın Ortaokulunda Almanca öğretmenliği yaptı. Bu görevde iken komünizm propagandası yapma ithamıyla Mayıs-Eylül 1931 tarihleri arasında tutuklu kaldı. Sonrasında Almanca öğretmeni olarak atandığı Konya Ortaokulunda devlet büyüklerini hicveden şiirler okuduğu suçlamasıyla yine tutuklanarak Sinop Hapishanesine gönderildi (22 Aralık 1932). Cumhuriyet'in onuncu yılı münasebetiyle çıkarılan affa serbest kaldı. 1934 Eylül'ünde Maarif Bakanlığı bünyesine geri döndü.

Mayıs 1935'te Aliye Hanım'la evlendi. Babasının adını soyadı olarak aldı. Askerlik görevini Eskişehir'de yedek subay olarak tamamladı (Mayıs 1938). Musiki Muallim Mektebinde Türkçe öğretmenliği, Devlet Konservatuarında asistanlık yaptı (1938).

II. Dünya Savaşı münasebetiyle ilan edilen seferberlikte ikinci kez askerlik görevini icra ettiği Sarıkamış'ta *Kürk Mantolu Madonna*'yı kaleme aldı (1939). 1941-43 arasında öğretmenliğin yanı sıra Tercüme Bürosu ve Türk Dil Kurumunda da görev yaptı.

1944'te Türkçü yazar Nihal Atsız ile mahkemelik oldu. 1944 Eylülünde yeniden askere alındı. 1946'da Aziz Nesin'le Marko Paşa'yı çıkardı. Ülkedeki siyasi baskılardan bunalarak yurt dışına kaçmak için kendisinden yardım talep ettiği Ali Ertekin tarafından Kırklareli Bulgaristan sınırında hunharca katledildi (2 Nisan 1948).

Osmanlı Devleti'nin çöküşü, Cumhuriyet'in kuruluşu sürecindeki çalkantılar, iki dünya savaşı ve bu savaşların arasında yaşanan küresel bunalımlar, ailesinin ve şahsi serüvenindeki dramlar eserlerine yansımıştır.

Başlıca Eserleri:

Şiir:

Dağlar ve Rüzgâr (1934).

Hikâye:

Değirmen (1935), *Kağnı* (1936), *Ses* (1937), *Yeni Dünya* (1943), *Sırça Köşk* (1947).

Roman:

Kuyucaklı Yusuf (1937), *İçimizdeki Şeytan* (1940), *Kürk Mantolu Madonna* (1943).

Tercüme:

Max Kemmerich, *Tarihte Garip Vakalar* (1936), Sophokles, *Antigone* (1941), Gotthold Ephraim Lessing, *Minna von Barnhelm* (1942), H.v. Kleist, A.v. Chamisso, E.T.A. Hoffmann, *Üç Romantik Hikâye* (1943), İgnazio Sileno, *Fontamara* (1943), Christian F. Hebbel, *Gyges ve Yüzüğü* (1944). A. Puşkin, *Yüzbaşının Kızı* (1944-Erol Güney ile birlikte) ¹

¹ Bk. Ramazan Korkmaz, "Sabahattin Ali", *DİA*, C. Ek-2, Ankara, 2019, s. 433-434.

YAYINCININ ÖN SÖZÜ

Sabahattin Ali'nin Türk edebiyatı açısından taşıdığı değer bütün okurlarımızın malumudur. Bu sebeple trajik ölümünün üzerinden yetmiş altı yıl geçmiş olmasına rağmen kendisine ve eserlerine yönelik ilgi artarak devam etmektedir.

Gerek kendi sağlığında gerek vefatından sonra eserlerini yayına hazırlayan yayınevleri Türk kültürüne büyük hizmet etmişlerdir. Onların emeklerini asla küçümsemeden biz de bu kervana katılmak istedik. Eserin ilk baskısı ile sonraki baskıları arasında yer yer tespit ettiğimiz küçük farklılıklar bizi bu konuda biraz daha titizlenmeye sevk etti. Dikkat ettikçe yer yer cümle atlama düzeyine varan eksiklerin, eksiltmelerin(!) ve farklılaş(tır)maların bulunduğu dikkatimizi çekti. İyi niyetle yapılmış bazı sadeleştirmelerde kelime karşılıklarının hatalı verilmesinin ve bazı kelimelerin değiştirilmesinin yazarın üslubuna müdahale sayılabileceğini düşündük. Tespit edebildiğimiz bu eksiklikleri ve hataları ortadan kaldırarak metnin orijinal hâlini ortaya çıkarmaya çalıştık.

Hemen hepsini İBB Atatürk Kitaplığından temin ettiğimiz eserlerin ilk baskılarını esas aldık. Eserleri yayına hazırlarken aşağıdaki hususları göz önünde bulundurduk.

Öncelikle Sabahattin Ali'nin dilinin sadeleştirmeye ihtiyaç duymadığını söylemek gerekir. Bu sebeple bilhassa genç okuyucularımızın bilemeyeceğini düşündüğümüz kelimelerin anlamlarını dipnotla göstermeyi tercih ettik. Böylece cümle yapılarını bozarak

Sabahattin Ali'nin üslubuna müdahale etme ithamından korunmayı amaçladık. Bu bağlamda Sabahattin Ali'nin -cümle başlarında bile- bolca kullandığı “ve” bağlacının, yerini virgüle bırakacak hatta metinden silinecek kadar önemsiz bir unsur olmadığını düşünüyoruz. Kutsal kitaplarda görebileceğimiz “tanrısal” bir üslup olduğu bile iddia edilebilir: “Ve Tanrı ışık olsun dedi ve ışık oldu (Yaratılış 1:3-10).”

Az da olsa bir iki yerde birinci baskıda olmayan sonraki baskılarda eklenmiş kısımları veya tarafımızdan uygun görülen bazı ifadeleri köşeli parantez içerisinde ve ana metinden daha küçük punto ile gösterdik. Bunun olabildiğince az oluşunu bir özür beyanı olarak kabul edeceğinizi umuyoruz.

Kelimelerin yazımında ve noktalama işaretlerinde bugünkü kuralları esas almaya gayret ettik. Fakat az da olsa Sabahattin Ali'nin dönemini yansıtan bazı kelimeleri o günkü kullanımları ile bıraktık. Ayrıca konuşma cümlelerinde yerel ağızlara işaret eden kelimeleri de metinde geçtiği şekilde yazdık.

Dilimize Arapçadan girmiş cami, mevki, mecra gibi bazı kelimelerin ek alması durumunda “y, s” kaynaştırma harfleri alması kuralına dikkat ettik.

“İmek” fiilini çoğu zaman kelimeye bitişik, gerekli gördüğümüz hâllerde kelimedden ayrı yazdık.

Bütün çabamıza rağmen yine de hatadan masun olduğumuzu iddia etmek doğru olmaz. Okuyucularımızın iyi niyetli çabamızı takdir sadedinde varsa hatalarımızı mazur göreceklarını ümit ediyoruz.

Kule Kitap Yayınevi

2024

Birinci Baskı Kapağı

Şimdiye kadar tesadüf ettiğim insanlardan bir tanesi benim üzerinde belki en büyük tesiri yapmıştır. Aradan aylar geçtiği hâlde bir türlü bu tesirden kurtulamadım. Ne zaman kendimle baş başa kalsam Raif Efendi'nin saf yüzü, biraz dünyadan uzak, buna rağmen bir insana tesadüf ettikleri zaman şaşkınca tebessüm etmek isteyen bakışları gözlerimin önünde canlanıyor. Hâlbuki o hiç de fevkalade bir adam değildi. Hatta pek alelade, hiçbir hususiyeti¹ olmayan, her gün etrafımızda yüzlercesini görüp de bakmadan geçtiğimiz insanlardan biriydi. Hayatının bildiğimiz ve bilmediğimiz taraflarında insana merak verecek bir cihet² olmadığı muhakkaktı. Böyle kimseleri gördüğümüz zaman çok kere kendi kendimize sorarız: “Acaba bunlar neden yaşıyorlar? Yaşamakta ne buluyorlar? Hangi mantık, hangi hikmet bunların yeryüzünde dolaşıp nefes almalarını emrediyor?” Fakat bunu düşünürken yalnız o adamların dışlarına bakarız; onların da birer kafaları, bunun içinde -isteseler de istemeseler de- işlemeye mahkûm birer dimağları bulunduğunu, bunun neticesi olarak kendilerine göre bir iç âlemleri olacağını hiç aklımıza getirmeyiz. Bu âlemin tezahürlerini³ dışarı vermediklerine bakıp onların manen yaşamadıklarına hükmedecek yerde, en basit bir beşerecessüsü⁴ ile bu meçhul âlemi merak etsek belki

---

¹ Özelliği

² Yön, taraf

³ Görünüşlerini

⁴ Merakı

hiç ummadığımız şeyler görmemiz, beklemediğimiz zenginliklerle karşılaşmamız mümkün olur. Fakat insanlar nedense daha ziyade ne bulacaklarını tahmin ettikleri şeyleri araştırmayı tercih ediyorlar. Dibinde bir ejderhanın yaşadığı bilinen bir kuyuya incek bir kahraman bulmak -muhakkak ki- dibinde ne olduğu hiç bilinmeyen bir kuyuya inmek cesaretini gösterecek bir insan bulmaktan daha kolaydır. Benim de Raif Efendi'yi daha yakından tanımam sadece bir tesadüf eserdir.

Bir bankadaki küçük memuriyetimden çıkarıldıktan sonra -neden çıkarıldığımı hâlâ bilmiyorum, bana sadece tasarruf için dediler fakat hafasına yerime adam aldılar- Ankara'da uzun müddet iş aradım. Beş on kuruş param, yaz aylarını sürünmeden geçirmemi temin etti fakat yaklaşan kış; arkadaş odalarında, sedir üzerinde yatmanın sonu gelmesini icap ettiriyordu. Bir hafta sonra bitecek olan lokanta karnesini yenileyecek kadar bile param kalmamıştı. Sonu çıkmayacağını bile bile girdiğim birçok kabul imtihanlarının hakikaten sonu çıkmayınca nedense gene üzülüyor, arkadaşlardan habersiz olarak tezgâhtarlık için müracaat ettiğim mağazalardan ret cevabı alınca yeis¹ içinde gece yarılarında kadar dolaşıyordum. Birkaç tanıdık tarafından ara sıra davet edildiğim içki sofralarında dahi vaziyetimin ümitsizliğini unutamıyordum. İşin garibi, sıkıntımın arttığı ve ihtiyaçlarımın beni bugünden yarına çıkarması bile imkânsız hâle geldiği nispette benim de çekingenliğim, mahcupluğum² artıyordu. Evvelce bana iş bulmaları için müracaat ettiğim ve hiç de fena muamele görmediğim bazı tanıdıklara sokakta rastladığım zaman başımı önüme eğip hızla geçiyordum, evvelce bana yemek yedirmelerini serbestçe rica ettiğim ve sıkılmadan ödünç

¹ Ümitsizlik

² Utangaçlığım

para aldığım arkadaşlarıma karşı bile değişmiştim. “Vaziyetin nasıl?” diye sordukları acemi bir gülümseme ile “Fena değil... Tek tük muvakkat¹ işler buluyorum!” diye cevap veriyor ve hemen kaçırıyordum. İnsanlara ne kadar çok muhtaç olursam onlardan kaçmak ihtiyacım da o kadar artıyordu.

Bir gün, akşamüstü, istasyonla Sergievi arasındaki تنها yolda ağır ağır yürüyor; Ankara'nın harikulade sonbaharını doya doya içime çekerek ruhumda nikbin² bir hava yaratmak istiyordum. Halkevinin camlarından aksederek beyaz mermer binayı kan rengi deliklere boğan güneş, akasya ağaçlarının ve çam fidanlarının üzerinde yükselen ve buğu mudur toz mudur ne olduğu belli olmayan duman, herhangi bir inşaattan dönen ve parça parça elbiselerinin içinde sessiz ve biraz kambur yürüyen ameleler, üstünde yer yer otomobil lastiği izleri uzanan asfalt... Bunların hepsi mevcudiyetlerinden³ memnun görünüyorlardı. Her şey, her şeyi olduğu gibi kabul etmekteydi. Şu hâlde bana da yapacak başka bir şey kalmıyordu. Tam bu sırada yanımdan hızla bir otomobil geçti. Başımı çevirip baktığım zaman camın arkasındaki çehreyi tanıdığımı zannettim. Nitekim araba beş on adım gittikten sonra durdu, kapısı açıldı; mektep arkadaşlarımdan Hamdi başını uzatmış, beni çağırıyordu.

Sokuldum.

“Nereye gidiyorsun?” diye sordu.

“Hiç, geziniyorum!”

“Gel, bize gidelim!”

Cevabımı beklemeden bana yanında yer açtı. Yolda anlattığına göre çalıştığı şirketin bazı fabrikalarını dolaşmaktan geliyordu:

---

¹ Geçici

² İyimser

³ Varlıklarından

“Geleceğimi eve telgrafla bildirmiştim, herhâlde hazırlık yapmışlardır. Yoksa seni davet etmeye cesaret edemezdim!” dedi.

Güldüm.

Evvelce sık sık görüştüğüm Hamdi’yi, bankadan ayrıldığımdan beri görmemiştim. Makine vesaire komisyonculuğu yapan, aynı zamanda orman ve kereste işleriyle uğraşan bir şirkette müdür muavini¹ olduğunu ve oldukça iyi bir para aldığını biliyordum. İşsiz zamanımda kendisine müracaat etmeyişim de hemen hemen bunun içindi: İş bulmasını rica etmeye değil de para yardımı yapmasını istemeye geldim zanneder diye çekinmiştim.

“Hep bankada mısın?” diye sordu.

“Hayır, ayrıldım!” dedim.

Hayret etti:

“Nereye girdin?”

İstemeye istemeye cevap verdim:

“Açıktayım!”

Beni baştan aşağı bir süzdü, kılık kıyafetime baktı, evine davet ettiğine pişman olmamış olmalı ki elini dostça bir tebessümle omzuma vurarak:

“Bu akşam konuşup bir çare buluruz, aldırma!” dedi.

Hâlimden memnun ve kendinden emin görünüyordu. Demek artık tanıdıklara yardım lüksünü bile yapacak hâle gelmişti. Gıpta ettim.

Küçük fakat şirin bir evde oturuyordu. Biraz çirkin fakat cana yakın bir karısı vardı. Hiç çekinmeden yanımda öpüştiler. Hamdi beni yalnız bırakarak yıkanmaya gitti.

---

¹ Yardımcısı